

NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

A MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATHOLIKUS NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA

Kiadja a SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT Budapestben.

Megjelenik minden vasárnap egy ivnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy példányban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre kor. 6.—.

Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

BUDAPEST,

Szentkirályi-utca 28b. sz. a.

(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)

A hirdetések árszabálya:

A pályázati hirdetéseknel minden egyes szöveget minden közlés után 6 fillér 13 krajczárj fizetendő.

Egyéb hirdetéseknel:

egész oldal ... kor. 32.— | negyed oldal ... kor. 8
fél oldal ... » 16.— | nyolcad oldal » 4.—

A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz.

Az analfabéták.

A műveltség rohamos emelkedését erjük a huszadik században. Mint magnetikus erő, milliókat vonz a mindenről való értesülés, a tájékozottság, a tudás. Egy nagy embertömeg nyüzsgő előttem, melynek egyik része mohón kapkodja a betűkkel tarkázott papirlapokat. S olvassa meredt szemmel. A másik része csak nézi felre vonulva. Ez néma, ez süket, ez mit sem tud a világról. De keble sóvárog, csillagó könnyek peregnek arcán, mert tudatlan, boldogtalan e világban, mely a tudás világa.

O te, felvilágosodás kora, ilyen vagy? 486° az olvasni, írni nem tudó magyar polgár a létkörödben? És eszméket hirdetsz és szocialista vagy, hozzá demokrata is és kell általános választói jog? Vessd a szemed az iskolára előbb! Könyörülj e szegényeken, akiknek vergődés, fuldokló lélekzés az életük. Ha nem, népünk s hazánk bánja meg.

Kísért az általános választói jog. Keresztül száguld a szele a Kárpátok földjén. És meglesz. Tombolva riad, ugrik, örül a nemzetiség. «Csak-hogy megvan» kiáltások echója hallik jobbról-balról. Miért örülsz neki bőszej faj? Megszorították az általános választói jogot. Mégis örül, mert felvertezte magát, előre elkészült ily eshetőségre, mert a magyar polgárok a régiek, nem vedlettek át, meglepettek, most sem tud olvasni, írni nagy része, pedig ezt meg fogja kívánni a polgári kötelesség.

Fiatalok, serdülők, ifjak, felnöttek, idősök se-rege nőtt fel, szenvedte át az élet eddigi részét az írás, az olvasás tudása nélkül. Község, város, tanya, pusztá hemzseg az ilyenektől. Ezek a művelt kor emberei? És ezek akarják a honpolgári jogokat gyakorolni?

Még idejekorán orvosolni kell e bajt, mely a magyar tanítóságra vár, mely a tanítóság odaadó munkájától és a kormány csekély áldozatától függ. A tanítóság vállán van elég

teher az iskolában és a társadalomban, nem kívánható, hogy e részről is honorárium nélkül áldozza fel a pihenés óráit, hogy ezen nehéz munkát csak hivatásból tegye. Karolja fel a kormány is, viselje a csekély anyagi áldozatot, melynek erkölcsi eredménye meglesz. A tanítóságban megtalálja az ambíciót, a kedvet, a szorgalmat, a szellemi áldozatot a magyar hazáért és a népért.

Az analfabéták tanítása az iskolán kívül eső közoktatás, mely előkészület a későbbi társadalmi küzdelemre, mely a műveltség emelkedése, mely jótétemény a sóvárgó tudatlanokra és amely két csoportban történne. Az első csoport a kiskorú írni, olvasni nem tudóké (16—24 évesek), a második a nagykorúaké (24—40—50 évesek). Így el van kerülve az idősebbek részéről az a szegény, hogy a fiatalokkal tanulnak. Novembertől a tavaszi munka kezdetéig, márciusig, terjedne oktatásuk. Bizonyos, hogy két év leforgása alatt jól tudnának írni és olvasni.

Mennyivel előbb volnánk! Ez a műveltség alapköve, csillagó gyémántja! Nem volnának kénytelenek a gyermekkorukban bármi, önhibájuk nélküli okból tudatlan felnöttek, magyar honpolgárok ezrei, a képviselőválasztástól félreáram. Nem veszne el sok magyar; az egyetlen honpolgári jogot hazafias érzéssel eltelve hazája javára gyakorolná; paizsot tartana e tömeg a nemzetiségek előtt, akik amúgy is többen vannak.

A nemzeti állam érdeke, az általános műveltség megkívánja, hogy e tekintetben úgy mi, tanítók, mint a kormány, tegyünk valamit. Késlekedni nem szabad. Az idő halad. Rajtunk ne muljék! Ajánljuk fel a kormánynak e hazafias és a művelődésre leghasznosabb közreműködésünket! Mondjuk, hogy mi készek vagyunk. Csak a kormánytól függ a többi. Sürgős intézkedések, böles tapintat, némi áldozat rögtön meghozzák a kívánt sikert. Amit adjon Isten, hogy bekövetkezzék úgy édes hazánk, mint a magyar társadalom javára.

Nagyfödemes.

Krein Rezső.

A tanító teendői a szociális kérdéssel szemben.

(Vége.)

És ezért a tanító tulajdonképpen teljesítette feladatát a szociális kérdés megoldásának terén, sokat és nagyot tett ez érdekében: ha hűséges kötelesség-tudással, buzgó odaadással szentelte magát kulturális hivatásának az iskolában.

A tanító az iskolában jól végzett munkájával többet tesz a szociális bajok orvoslására, mint a szociálreformerek nagy serege tudós értekezéssékkel, mint a népboldogítók megszámlálhatatlan sokasága hangzatos beszédekkel.

A tudás, az erkölcs, a vallás kínesein kívül már itt az iskolában belelelkeztetheti a tanító a különböző társadalmi osztályokhoz tartozó gyermekek lelkebe az összetartozandóság érzetét. Különösen el fogja érni azt, ha következetesen és személyvalogatás nélkül fogja követni azon elemi pedagógiai elvet, mely rang- és társadalmi osztályra való tekintet nélkül, egyenlő bánásmódot, egyforma szorgoskodást és foglalkozást kíván minden növendékkel szemben.

De ha a tanító szociális kulturális munkájának javarésze az iskolára esik is, a társadalmi bajok sokasága buzgó munkásságot kíván tőle az iskola falain kívül is.

Először azonban szükséges, hogy a tanító ismerje legalább némileg a szociális kérdést, tájékozva legyen a szociális reformtörekvések feől: és hogy ezen felül erősen ki legyen benne fejlődve a szociális érzék, a szociális kötelességek azon tudata, mely áldozatkészséggel, hásonra és fizetésre való számítás nélkül vállalkozik a szociális bajok orvoslására.

Ezen szociális ismereteknek és e szociális kötelességteljesítésnek tudatát kell, hogy a tanító már a tanítóképzőből hozza magával. A tanító szociális kulturális tevékenységének alapját már a tanítóképzőben kell megadni. Az egyes tantárgyaknak, például a vallástannak, a történelemnek, a gazdaságtannak keretében sokféle alkalom nyílik a szociális kérdés ismertetésére és a szociális érzék fejlesztésére. De különösen jó szolgálatot tehetnek a tanítóképzőkben, a szociális irányban vezetett önképzőkörök és a jelezett magyar nyelvű szociológiai műveket tartalmazó könyvtárak.

A szociális kérdés alaposabb ismeretét a tanító természetesen csak a preparandia elvégzésével, künn az életben szeresheti meg önképzés, önművelés által.

1. A tanítónak ezért első és legfőbb feladata a szociális kérdéssel szemben: a szociális kérdés tanulmányozása. Bárcsak tudatára ébredne a tanítóság annak, hogy a képesítő vizsgálat sikeres letévése nem jelenti a tanuláshoz véget, hanem tulajdonképpen kezdetét és e tanuláshoz, ezen önképzésnek a pedagógiai és didaktikai tudományzaton kívül első sorban a szociológiára és a hitvédelmi kérdésekre

kell irányulnia. Hogyan hasson a tanító felvilágosítólag a népre az iskola falain kívül, hogyan tegye gondozása tárgyává az iskolából kikerült ifjúságot, ha a legutolsó szociáldemokrata vándoragítator nagyobb jártasságot tanusít a szociális kérdésben. A magyar irodalom nem oly szegény ma már szociológiai és hitvédelmi művekben, hogy ezekből a tanító a szükséges ismereteket meg nem szerezhetné.

2. Kellő tudással felfegyverkezve, a tanító további teendője szociális téren az ifjúság felkarolása az iskolán kívül. Népevelői hivatásának megfelelően, a tanító a legszebb szociális tevékenységét az ifjúsági egyesületekben fejtheti ki. Mennyi szociális bajnak veszi elejét a tanító, ha az iskolában elvetett jó magot öntözgeti, ápolgatja és fejleszti ezen ifjúsági egyesületekben. Itt szabhatja meg a tanító az ifjúságnak vallás-erkölcsi alapon nyugvó eszelekvési irányát. Itt örhatja meg az ifjúság testét-lelkét a korai pusztulástól. Itt tetözi be életreható magyar hazafias irányú iskolai munkásságát. Az ifjúsági egyesületekben kifejtett tevékenység ezért elsőrangú szociális eszelekvés.

3. De nemcsak az ifjúság felkarolása tartozik a tanító teendői közé a szociális téren, hanem a nép felvilágosítása is, a nép-lelkének kiművelése. A nép lelki műveltsége alapja a közgazdasági jólétnek. A közgazdasági bajok orvoslását a közműveltségnek emelésénél kell kezdeni. A kulturális, a szellemi javakhoz való nagy szegénységet és nyomort a népfelvilágosítás van hivatva enyhíteni, megszüntetni. Sokféle módon felelhet meg e szociális teendőnek a tanító. Ismeretét terjesztő előadások, felolvasások rendezése, népkönyvtárak létesítésében való közreműködés megannyi esz-közeli a szociális tevékenységnek. A tudományok népszerűsítésének korát éljük ma. Általános a törekvés a tudományok nagy eredményeit, vívmányait, igazságait apró pénzre felváltani és a nép között forgalomba hozni. E kulturális munkában különösen a tanítónak, aki a pap mellett legközelebb álló a néphez, kell kivennie részét. A népnek azt a szomorú megtévesztését, üres szölamokkal való tévútra vezetését, erkölcsi megrontását, melyet a faluról-falura járó izgatok, a destruktív sajtónak termékei a meghamisított tudományosság örve alatt okoznak, s amely szociális bajaink egyik főforrása, a népnek körökben, egyletekben való felvilágosítása és jó könyvek terjesztése által kell a tanítónak megakadályoznia és ellensúlyoznia.

4. E népfelvilágosítás mellett fontos szolgálatot tehet a tanító szociális téren a nép gazdasági érdekeinek előmozdítása által is. Jól tujuk, mily pótolhatatlan népmentési munkát végeznek a különböző szövetkezetek, a fogyasztási-, a hitel-szövetkezetek, a termelési szövetkezetek, magtárszövetkezetek. A tanító mint vezető, vagy legalább is, mint segítő személy e szociális intézményekben is a legnagyobb segítséget nyújthatja a népnek. E szövetkezetek sok helyütt csak

azért nem alakulnak meg, mert nincs aldozatkész, alkalmas tanító, aki magára vállalná a pénztáros, a könyvvezető teendőit. E szociális intézmények munkaerőt igényelnek. És hol találják meg azt, ha csak nem a tanítóság körében. Szép és jó dolog az alamizsnálkodás. De még szebb és még jobb az alamizsnálkodás és szükségességének, a nép elnyomorodásának elejét venni. És éppen ezt célozzak a szociális intézmények. Ezeknek felkarolása tehát szintén fontos teendője a tanítóságnak. A nép anyagi javának elősegítésével szerzi meg a tanító magának legbiztosabban ama tekintélyt és a nép ama ragaszkodását és szeretetét, mely könnyűvé teszi a nép szellemi és erkölcsi emelését.

5. Végül nagyjelentőségű szociális működést van hivatva kifejtteni a tanító a szociáldemokrácia elleni küzdelem által, a népnek a szociáldemokrácia befolyásolás elől való megvédése által. A tanító a kulturának hivatott őre. A tanítónak részen kell állania minden támadás ellen, mely a valódi kulturát és az által a társadalmat éri. A tanítónak nem szabad közönyösnek lennie oly mozgalmakkal szemben, melyek a kultúra kincsétől fosztják meg a népet.

De a szociáldemokrácia éppen a legfőbb kultúrájuk ellen tör. A nép boldogításának és felszabadításának örve alatt oly támadást intéz a kultúra ellen, amilyenre nincs példa a világtörténelemben.

1. A szociáldemokrácia első sorban is *a vallást* akarja kiirtani a népből. Hiában hangoztatja, hogy a vallást magánügynek tekinti; csak a szociáldemokraták könyveire, irataira, sajtójára kell ügyet vetni; csak a szociáldemokraták elvei szerint kialakítandó államra gondolni, csak a szociáldemokraták praxisát kell tekinteni, hogy ezen szólam üressége nyilvánvalóvá legyen. A legelkeseredettebb gyűlölettel törekszik a szociáldemokrácia a vallást a nép szívében megsemmisíteni. A vallást babonáságnak, sötétségnek hirdeti és helyébe azt a kulturát kívánja uralomra juttatni, melynek lényege kimerül abban, hogy a vallás szolgáját, a papot gonosztevőnek, az apácát prostituáltként állítja. Nem szükséges kifejtennem, hogy a vallás a leghatalmasabb kulturális tényező, a legnagyobb szellemi kincs az embernek. Nem szükséges utalnom arra, hogy a vallás, a kereszténység létesítette a mai civilizációt és kulturát. Ezt a kulturális tényezőt és kincset nem lehet a tanítónak már hivatásából kiölyölgőleg sem a szociáldemokrácia szabad prédájára hagyni.

2. A szociáldemokrácia azután az emberi társadalom és kultúra másik főjára, az *erkölcs* ellen irányítja támadását.

A szeretet helyébe a gyűlöletet és a legmagasabb fokú önzést; az igazságosság helyébe a nyers erőszakot; a hitvestársi hűség helyébe a szabad szerelmet helyezi. A kereszténység a léleknek, a lélek nemés aspirációnak, vágyainak, ösztöneinek kulturája, mely a romboló szene-

délyek fekezésén épül fel. A szociáldemokrácia a keresztény kultúra romjain az állatiasság kulturáját — ha ugyan nem nyílt ellenmondás (contradicti in adjecto) ez a kifejezés — akarja fölemelni. Nézheti-e a tanító, a lélek művelésének a munkása nyugodtan, tétlenül a lelki kulturának ezt a tönkretételét?

3. A szociáldemokrácia továbbá a legveszedelmesebb támadást intézi az emberi társadalom egy harmadik nagy kulturális java ellen — *a szabadság ellen*. Zsarnokiasabb társadalmi rendszer a szociáldemokráciánál még nem volt. Elfojt az minden magán- és közszabadságot. Bölcselete, a darwinizmus, mely az egyénben csak vas szükségszerűséget ismer. Tudománya minden véleményszabadság eltírása. Politikája a terrorizmus, a megfélemlítés a legmagasabb hatványon. Sajtószabadsága a legkiméletlenebb előzetes cenzura. Állama, ha kialakulhatna, a legborzasztóbb terrorizmus volna, melyhez hasonlót a világtörténelem nem mutathat fel, mely minden szabad mozgást megakadályozna.

Ha valakinek, úgy a tanítónak, kell a köz- és magán szabadságok ez ellensége ellen sikra szállania.

4. A szociáldemokrácia utóbbi időkben *a hazaforgalmát, tiszteletét, szeretetét* nem meri tagadni. De nemzetközi hazafisága szakít a hazaforgalmával, megveti a hazafiságot, a nemzet legneembesebb, legdicsőbb hagyományait; a merő haszonlesés és önzés színvonalára serkenti a hazafiságot, a hazafiságot mindig a kulturának egyik legjelentékenyebb éltető ereje volt. Az emberiség kulturája nem mutat szintelenséget, egyformaságot, hanem a legváltozatosabb nemzeti jelleget. A hazafias érzület kiölése, a nemzeti érzelmek megdermesztése ezért merénylet az általános emberi kultúra ellen is. A tanító, kinek elsőrangú missiója a népben, a serdülő nemzedékben a hazához való hű ragaszkodást fejleszteni, ezt a merényletet nem nézheti egykedvűen.

5. A szociáldemokrácia végül mindent állami- és közgazdasági szempontból kíván szervezni és berendezni, midőn a nevelés által még a szellemi egyenlőséget is megvalósítani óhajtja a társadalomban, megakadályozza a szabad vállalkozást, az egyéniség érvényesülését, az egyéni törekvéseket, melyek pedig *a haladásnak, a tudományoknak, a művészeteknek forrásai*. Ily benső természetű szerinti kulturrelles mozzalom terfoglalása ellen az igazi kultúra munkásának, a tanítónak kell állást foglalnia.

A vallás, az erkölcs, a szabadság, a hazafiság a haladás, a tudományok és művészetek megbecsülhetetlen kincseinek megmentésében, megőrzésében közreműködni — ez a tanítónak az iskola falain kívül egyik legmagasabb feladata.

Ez a magasabb feladat csak akkor lesz megoldva, ha a tanítóság segítségével a felvilágosítás és a szociális intézmények létesítésének munkája annyira előrehaladt, hogy a népet oly

kulturális színvonalra emeltük fel, amelyen állva, a szociáldemokrácia részéről üzött szemfenyvesztés, tudományhamisítás és üres jelszavak hangoztatása a népet többé el nem ámítgatják, meg nem téveszthetik.

Nagyjelentőségű teendők varakoznak tehát a tantóságra szociális téren.

Adja Isten, hogy hazai tantóságunk szociális kötelességeinek mindig eleven tudatával teljek el.
Dr. Andor György.

Az új rendtartási szabályzat.

Hittvallásos katolikus népiskolánk ügye hála Istennek hatalmas lendületet vett. Azon meggyőző szövegek, amelyek a közel múltban iskolánk védelmét és jövőjét illetőleg elhangzottak, mely nyomokat kell, hogy hagyjanak mindazok szívében, akikre katolikus iskolánk ügye bízva van és akiknek buzgolkodásától jövőjük nagyrészt függ. A katolikus népiskola új korszakát kell megnyitnunk. Azt a korszakot, amelyben iskolánk védelmére erősebb, elszántabb küzdelemre megyünk.

Mi kívánatlik ahhoz, hogy katolikus népiskolánkat megmentsük?!

Először anyagi eszközök, másodsor iskolánk új irányú fejlesztése, amely azokat a magyar népművelődés első intézeteivé teszi.

Anyagi áldozatok nélkül iskolánkat megmenteni nem fogjuk, mert a mai korban már nemcsak iskolának kell lennie, hanem a jelenkor politikai és társadalmi alakulásai nélkülözhetetlené teszik a jó iskolát. Hisz az iskola azon hely, ahol mindenki a jövő eszme és érzületvilágának magvait elhinteni igyekszik. A tapasztalásból forrott ki a nagy igazság, hogy: *akik az iskola, azé a jövő.* A magyar kilencszázados *katholizmus* e haza dicsőségteljes múltja, ki volna az, aki ne akarna, hogy *ő*, a *miénk* legyen e drága haza jövője is. És ki volna az, aki ezen nagy, Istennek tetsző, a magyar nemzet boldogságát elősegítő, szent célt szolgáló intézményért, a magyar katolikus *iskoláért*, áldozatot hozni nem akar.

Lehetően, hogy az anyagiak miatt veszítsük el iskolánkat. Iskoláinkhoz jogunk van és én úgy gondolom, hogy a magyar katolikus társadalom rendelkezik azon anyagi eszközökkel, amelyek iskolánk megtartására és fejlesztésére szükségesek. Hírközségek, társulatok, egyesek, az egész magyar társadalom *egészében* van annyi anyagi erő, hogy katolikus iskolánkat fönntarthassuk. És én erősen hiszem, hogy ez így is lesz.

Iskolánk fejlesztését illetőleg, különösen ami azok belső életét és közigazgatását illeti, szépen haladunk. Országos tanácsunk ezen a téren dicsőre tevékenységet fejt ki. Éveken át lankadatlanul munkálkodik, hogy iskolánkat emelje. Most a katolikus iskolák rendtartási szabályzata van a napirenden. Hogy ez milyen munka, hogy ennek szerkesztés megoldása mily fölülte fontos iskolánk

emelése céljából, azt lapunk alaposan kifejtette már. Iskolánk *beleletének* irányításáról is szó esett. Legyen szabad ehhez és a szabályzat még egy pontjához röviden hozzászólanom. A kérdést az erről eddig megjelent közlemények több oldalról megvilágították és a dolog mélyére ható indoklással kifejtették. A nevelés és tanítás módszerében tanítói *függetlenségünk* teljes megóvása az iskola eredményes működésének első feltétele. Így volt ez a múltban és a kath. iskola szelleme követeli, hogy így legyen a jövőben is. A tanító tudván, hogy az iskola belelete teljesen reá van bízva, jobban fogja érezni felelőssége nagyságát és rajta lesz, hogy működése minél eredményesebb legyen. Az iskola beleletének a felelőssége *egyedül* a tanítót terhelje. Az emberi természet olyan, hogy mindenki a maga akaratát igyekszik érvényesíteni, még akkor is, ha így nagyobb fáradozásába, több megerőltetésébe kerül is, de a tudat, hogy saját akaratának saját fölfogásának helyességét és célszerűségét kell bebizonyítania, fokozza munkakedvét, éleszti akaratát, tüzezi lelkesedését.

A tanító iskolai munkájának nagy felelőssége szempontjából is elengedhetetlenül szükséges tehát, hogy az iskola tanítója valódi tanító legyen, mert csak akkor követelhetjük tőle igazság szerint mindazt, amire katolikus tanítói hivatása és katolikus iskolánk *szabályai és rendelkezései* kötelezik. Különben az egész zavaros fölfogást a javaslat első készítőinek homályos szövegezése idézte elő. Az iskolai igazgató plébános urak tanácsait és ohajtasait ezentúl is teljes figyelemmel tekintetbe fogjuk venni, nemcsak azon benső kapcsolatból kifolyólag, amellyel a katolikus iskolával összeforrtva vannak, hanem azért is, hogy elismerésüket és megbecsülésüket kiérdemeljük.

Még egyéb észrevételeim is vannak. Így a tanítótöbbleteknek az iskolaszékekben való képviseléről az eddig érvényben levő szabályzat így intézkedik: «öt rendes tanító után egy, 12 rendes tanító után pedig két (2) tagot, ezenfelül minden tíz rendes tanító után még egy képviselőt választanak». Az új javaslat szerint pedig csak 12 tanító után *egy*, 30 után *kettő*, ezen felül tantestületek három képviselőt választanak. Eszerint tehát a 12 tagból nem álló testületeknek iskolaszéki képviselőjük nem is volna? Ez nem volna helyes, valamint a többi megszorítás sem. Az iskolaszékek az iskola ügyével foglalkoznak, fölülte szükséges azért, hogy abban tanítótagek is legyenek, még pedig, az iskola szempontjából annál kedvezőbb, minél több a tanítótage. Oly helyeken pedig, ahol nagyobb a tanítótöbblet, tehát az iskola is nagyobb, az iskolaszéki tagok száma is több és így a tanítóság túlsúlyáról tartani semmikép sem kell. Azért én azt javaslom, hogy az iskolaszéki tanítótagek száma legalább is a mostani arányban fönntartassék. Kerem továbbá, hogy az iskolaszéki tanítótagek jogai világosan meghatározassanak. Állapíttassék meg, mi a tanító személyes ügye, hogy a testület, vagy egy az iskolaszékben jelen

nem lév...
nem sze...
ne voln...
közös...

Az új...
beveve...
katholik...
részesü...
lánk s...
ilyen sz...
jobban...
vezetői...
szabály...
és ezze...
Pozs...

Tan...
kath. ta...
múlt hó...
kon. Az...
A gyüle...
tanból...
Köller...

Lap...
hog...
minis...
népis...
lati ta...
jöväh...

Vez...
fölsas...
s ezekr...
nem n...
vezérk...
gyümö...
muta...
dalmak...
témáva...
és erő...
nevelés...
könyvt...
Irodalm...
gették...
azonba...
tolláb...
alapos...
való te...
valló...
munkb...
mellyel...
tani a...
körébe...
lában...
szerint...
meg v...
zatlan...
könyve...
képés...
lés sze...
egyber...
dem...
tanítór...
nemes...

nem lévő tanító ügye, az iskolaszéki tanítóknak nem személyes ügye, amelyhez hozzászólási joguk ne volna. Hisz azok egyik kötelessége az is, hogy közös, avagy társaik ügyét képviseljék.

Az új szabályzatban a tanítóválasztás fejezeténél beveendőnek tartom, hogy a pályázók közül a *katholikus* képzőt végzett pályázók *elsőbbségben* részesüljenek. A kath. képzőt végzett tanító iskoláink szervezetét és nevelési irányát, maga is ilyen szellemben neveltetvén, jobban ismeri és így jobban szolgálja is. Bizunk katolikus iskolaügyünk vezetőiben, *tanügyi tanácsunkban*, hogy az új szabályzat kérdését közmegelegedésre előkészíti és ezzel iskoláink ügyét hathatósan előmozdítja.

Pozsony.

Mihalicska János.

EGYESÜLETI ÉLET.

Tanítógyűlés. A «Szombathely-egyházmegyei róm. kath. tanítóegyesület alsólendvai köre» őszi közgyűlését mult hó 24-én d. e. 10 órakor tartotta meg Dobronakon. Az ülést 9 $\frac{1}{2}$ órakor «Veni Sancte» előzte meg. A gyűlésnek főbb tárgyai voltak: Gyakorlati tanítás hit-tanból. Adminisztratív ügyek előtérzése. Alsólendva, *Koller Ferenc* elnök.

Lapunk zártakor vettük azon értesítést, hogy a nmélt. vallás- és közoktatásügyi minisztérium a nem magyar tannyelvű népiskolákban használatban lévő társulati tankönyveket 114.379/1907. sz. alatt jóváhagyta.

IRODALOM.

Vezérkönyv az iskolai és ifjúsági könyvtárak fölhasználásához. A könyvtárral rendelkező iskolák — s ezeknek száma hazánkban is már öröndetesen nagy — nem nélkülözhetik az olyan kiválóan gyakorlati irányú vezérkönyvet, mely a könyvtárak fölhasználására, azok gyümölcsözővé tételére minden irányú kimerítő útmutatást, pedagógiai tanácsokat nyújt. A külföldi irodalmakban a legjelesebb pedagógusok foglalkoztak e témával s ennek révén mindig nagyobb tért hódít és erősebb gyökeret ver az a nézet, hogy a modern neveléstudománynak egyik legsarkalatosabb része a könyvtárnak a nevelés tényezői közé való belevonása. Irodalmunkban eddig apróbb cikkeken számosan fejtegették e kérdést, az első nagyobb szabású tanulmány azonban csak mostanában jelent meg *Wohlmuth Ernő* tollából. Az iskolai könyvtárügy minden részletének alapos ismerete, az idevonatkozó gazdag irodalomban való teljes otthonosság s széleskörű, mely gondolkodásra valló eredeti igazságok jellemzik e pedagógiai irodalmunkban nyereségnek tekinthető művet. Az a mód, mellyel útmutatást ad arra, hogy miként kell hasznosítani a könyvtárt az olvasni még nem tudó gyermekek körében, azután fokozatosan a fejlődés során, az iskolában és otthon, a hajlamok, tehetségek és nemek szerint, egyéni és tömegotvasmányul kezelve: ismerteti meg velünk valójában azt a nagy és eddig kiaknázatlan kincsét, mely az ifjúság számára alkalmas könyvekben rejlik. *Wohlmuth* műve nemcsak arra képesíti a tanítót és nevelőt, hogy a könyvtárt a nevelés szolgáltatában mesterileg perspektivákat nyit a modern neveléstudomány birodalmába. Főfogása a néptanítóról és annak missziójáról a legideálisabb, a leg-nemesebb. *Wohlmuth* a jövő tanítójának tevékenységét

vázolja e művében: hazánk és egyházunk javára óhajtjuk, hogy ez a jövő mihamar jelenné változzék. Még számos szempontból ajánlhatnók e mű beszerzését, melynek nem utolsó erénye az az élénk, megkapó, szögazdag és gondolatbő nyelvezet, mely sohasem száraz, nem untató — ami pedig nem sok pedagógiai munkáról mondható el, — hanem mindvégig színes, lendületes és erővel teljes. E tanulmány a *Dobos János* szfőv. tanító, a tanügyi tanács titkárnak kitűnő szerkesztésében megjelent *Emlékkönyvben* foglaltatik, mely a magyarországi kath. tanítók III. nagygyűlésén elhangzott előadásokat tartalmazza. *Wohlmuth* munkája egyike e könyv azon dolgozatainak, melyek aktualitásukat sohasem veszlik el, hanem mindig értékesek és tanulságosak maradnak. A díszes Emlékkönyv ára 2 korona. Megrendelhető a Szent-István-Társulatnál.

VEGYESEK.

Az országos kath. Tanügyi Tanács ülése. Értesülésünk szerint az orsz. kath. Tanügyi Tanács e hónap második felében gróf *Zichy Gyula* pécsi püspök, védő-elnök vezetése alatt ülést tart, melynek legfontosabb tárgya lesz a kath. népiskolák rendtartási szabályzatainak a nagymélt. püspöki kar utasításai szerint való módosítása. A szűkebb bizottságot Zundl Péter prépost-kanonok, kalocsa-egyházmegyei főtanfelügyelő f. hó 7-én ülésre hívta Kalocsára. A bizottság megjelent tagjai Petrovácz József, Ember Károly és Dreisziger Ferenc beható munka után teljesen elkészítették a javaslatot és azt dr. Jordán Károly apát, egyházi elnökhöz megküldik, hogy a Tanácsülés elé vezérelje.

Walter Gyula prelatus a központi szeminárium kormányzója. A kath. magyar tanítószög őszi értekezését arról, hogy a bíbornok-hercegrímás magas előterjesztésére a király Ő felsége a legkegyelmesebben dr. Walter Gyula prelatus-kanonokot nevezte ki a központi szeminárium kormányzójává. Midőn őszi szeretettel üdvözljük az új kormányzót, kérjük, hogy a magyar kath. népoktatásügyet és különösen a tanítói segélyalapot és a tanítóárvak ügyét szerető lel-kének gondjaiban továbbra is megtartani sziveskedjék.

Felhívom Spiegel Józsefet, Kővágáson megválasztott róm. kath. kántortanító urat, hogy ezen állomásán egy héten belül foglalja el, ellen esetben eljárását lemondásnak fogom tekinteni. *Rojcssek János* plebános, iskolaszéki elnök.

Felelős szerkesztő: **Ember Károly.**

Kérelem! Zavarok és késedelmek elkerülése végett, minden hirdetésre vonatkozó levelet a kiadóhivatal címére — nem szerkesztőség — kérünk küldeni.

PÁLYÁZATOK.

Esztergomi érseki megye.

Vágszerdahely (Pozsony megye.) róm. kath. iskolánál egy osztálytanítói állásra pályázat hirdettetik. Javadalom 1000 K fizetés államségéllyel, esetleges korpótlék. Butorozott szoba fűtéssel. Tannyelv magyar és tót. Kötelessége: egy osztály önálló vezetése, és az iskolás gyermekekre istenisztelet és körmeneteinél felügyelni, a kántori teendőknél a kántornak segédkezni. Pályázati határidő *nov. 16.* Az állás azonnal elfoglalható. Folyamodványok alulirothoz küldendők. *Wojtek József* plebános, iskolaszéki elnök. 623 1-1

Egyházzelle (Pozsony m.) róm. kath. népiskolához osztálytanító kerestetik. Fizetése 800 korona, butorozott szoba fűtéssel. Kötelessége a II. osztályt tanítani és kántoriakban segédkezni. Tannyelv magyar. Folyamodványok

az egyházzel plébániai hivatalhoz küldendők be november 17-ig. 627 1—1

Egri érseki megye.

Turkeven (Jász-Nagykun-Szolnok megyében) november 17-én a kántortanítói állomás betöltése végett énekpróba lesz. A kétszobás lakással, melléképületekkel s 568 öles kerttel bíró állomás jövedelme a következő: 617 korona készpénz. mintegy 45 tanuló után 2—2 korona tandíj, 840 lélek után stólailleték, nagy temetésért 2, kis temetésért 1 korona. búeszuttatás szabad egyezkedés szerint. Az 1000 koronára való kiegészítés folyamatban van. *Iskolaszék.* 617 1—1

Pályázat. Melt. gróf Batthyány Tivadar úr olgajmaji tanítói iskolájában. (Adács község, Heves megye) a tanítói állás december 1-én üresedésbe jön. Javadalmazás: 800 kor., 2 szobás lakás melléképületekkel és 1/4 hold kert. Pályázatok úgy férfiak, mint nők részéről nov. 19-ig. Uradalmi intézőség Víznek Domonkos-tanyára benyújtandók. 616 1—1

Besztercebányai egyházmegye.

Pályázat a turócszéklenői róm. kath. kántortanítói állomásra. Fizetése illetménnyel mint tanító 800 kor., mint kántor 360 kor. Tanítási nyelv: magyar, német; a folyamodványok kellően felszerelve november 15-ig Turék Károly plébánoshoz küldendők. 615 1—1

A **czigeli** (up. Prívgye, Nyitra m.) róm. kath. tanítói állásra pályázat hirdettetik. Jövedelme: Községtől 600 kor., ismétlőiskoláért 50 kor., államsegély 128 kor. Természetbeni lakás házikerttel. Ellegendő tűzifa. Tanulmányok magyar-tót. Kérvények nov. 17-ig a sz. bedrázi pléb.-hivatalhoz küldendők. 620 1—1

A **jaszenovoi** róm. kath. tanítói állásra pályázat hirdettetik. Fizetése: 800 kor. remélhető államsegély 200 kor. lakás és kert. Folyamodhatnak tanítónok is. Kérvények november 24-ig Riedl Lajos plébánoshoz Tótrónára (Turóc m.) küldendők. 625 1—1

Győri püspöki megye.

A selegszántói (Sopron m.) róm. kath. osztálytanítói állásra ezennel pályázat hirdettetik. Fizetése: 800 kor. a közsegi pénztárból előleges havi részletekben, bútorozotti szoba töl fűtéssel, kert helyetti szobatakarítás. 1000 koronára a fizetés a legrövidebb időben államsegéllyel fog kiegészített. Pályázati határidő november 17. Az állomás azonnal elfoglalandó. Csak férfiak pályázhatnak. A kérvények az iskolaszéki elnökhöz küldendők. 618 1—1

Nagyváradiai latin szert. egyházmegye.

Pályázat a **esorvási** róm. kath. kántortanítói állásra. Fizetés a hitközségtől 820 kor., alapítványból 87 kor. 36 fill., alapítványos misék után 20 kor. 54 fill., 7 1/2 hold föld haszonélvezete és 50 mm. köszén, melyből elsősorban az iskolaterem fűtendő. Kötelességei és stólajegyzéke a díjlevélben. Az iskolaszékhez intézett folyamodványok november 19-éig a róm. kath. lelkesi hivatalhoz küldendők. A megválasztott az állást lehetőleg azonnal elfoglalni tartozik. 614 1—1

Nyitrai püspöki megye.

A **neszlenyi** róm. kath. felsővégi iskolához tanítói állásra pályázatot hirdetünk. Javadalmazás: 2 szoba, 2 konyha, kamra, fűskamra, 700 kor. fizetés és 300 kor. államsegély, az iskola részére 6 öl fa. Az iskola államosítás alatt áll. A tót nyelv ismerete szükséges. Felhívjuk a pályázni óhajtok, hogy kérvényeiket f. hó 10. nyujtsák be, amely napon a választás is megtartatik. Kérvények Föt. Missik Károly úr címére küldendők. Iskolaszéki jegyző. 613 1—1

Rozsnyói püspöki megye.

A **medveshidegkúti** (Nógrád m.) róm. kath. tanítói állomásra pályázat hirdettetik. Jövedelme: a hitközségtől 16 kor. 8 p. mérő rozs, 6 p. mérő zab, 4 öl tűzifa, 14 kath. hold föld és rét haszonélvezete. Államsegély 512 kor. 40 fill. A földet önmaga munkáltatja és köteles a réten keresztül folyó Gortva patak medrét és partját

a szükséghez képest tisztítani s jó karban tartani. Lakása: két szoba, konyha, előkamra és istálló. Tartozik a minde nap és ismétlő tanköteleseket a törvényes időben tanítani. Az állás azonnal elfoglalandó. Öklevéles pályázók kérvényeiket Fodor József plébános és iskolaszéki elnökhöz november hó 16-ig Czered (Nógrád m.) küldjék. 612 1—1

Székesfehérvári egyházmegye.

Pályázat a **mányi** kántortanítói állásra. Javadalmazása: szabadlakás kerttel. Minden házaspártól 84 fillér (168 kor.) 10 hold szántóföld értéke 374 kor. 90 fill. Kegyurasági alapítványból: 229 kor. 84 fill. Tűzelőfa alapítvány: 14 kor. 24 fill. Vasárnapi iskola vezetéséért: 40 kor. Egy szekér szén a községtől: 40 kor. Alapítványi misék után: 32 kor. 08 fill. Stóla-jövedelem: 60 kor. Istenisztelet nyelve német és magyar. Öklevéles kántortanítók kérvényeiket november 20-ig a mányi plébániahivatalhoz (Fejér m.) küldjék be. A választás napja november 20. Személyes megjelenés megkívántatik. 622 1—1

Szepesi püspöki megye.

A **liptócsorbai** róm. kath. kántortanítói állomásra f. é. november hó 21-ére pályázat hirdettetik. Az állomás jövedelme készpénzben és terményekben 661 kor. 28 fillér. Szabad lakás. A kellően felszerelt okiratok főt. Klimesik Antal esperes úrhoz Liptóhíbbére küldendők. 624 1—1

Szombathelyi egyházmegye.

A **hóttói** (Zala m.) róm. kath. tanítói állásra f. hó 17-ig pályázat hirdettetik. Javadalmazás: 1. Kétszobás lakás házikerttel. 2. A hitközségtől havi előleges részletekben 484 kor. 3. A hitközségtől két öl kemény tűzifa. 48 kor., államsegély 260 kor., összesen 800 kor., melyhez 200 kor. kiegészítés kérelmezhetik. Nők is pályázhatnak. Kérvények a bencédőföldi plébániához küldendők. 628 1—1

Veszprémi egyházmegye.

Magyarpolányi (Veszprém m.) róm. kath. népiskolánál osztálytanítói állásra pályázat hirdettetik. Jövedelme: 300 kor. a politikai községtől, 500 kor. államsegélyből. Bútorozott szoba, ennek fűtésére 53 m. fa. A fizetésnek 1000 koronára való kiegészítését az iskolaszék kérvényezi. Kötelessége: egy tanteremben tanítani, a gyermekeket a templomba elvezetni, rájuk felügyelni, az ismétlő iskolásokat oktatni, kántoriakban segídezni. Pályázati határidő november 16. Posta Gyepes. Iskolaszék. 626 1—1

Borsodmegyei kántortanító cserélne hasonló vagy önálló tanítói állomással. Cim a kiadóhivatalban. 596 3—5

Béke. Karácsonyi pásztorjáték. Kapható Szabó János főtanítónál Udvard, Komárom megye. 1 példány 30 fill., 17 példány 5 kor., portómentesen szállítva. 580 3—3

Minden kántor olvassa!

Hiss: Práfátio org. kísérleti 2 kor. — **Hesse-akbom** 77 hosszú, szép elő- és utójáték K 3.00. — **Körner:** Gyakorlati orgonasz 636 org. darabban K 3.00. — **Andelssohn:** Összes orgona-művei K 2.40. — **Nemesovits:** Gyakorlati orgonasz K 3.—. — **Rinck:** Gyakorlati orgonasz-iskola 200 oldalon K 3.00. — **Volckmar:** Orgona-album K 1.80. — **Bach:** Könnyű prelúdiumok K 1.20. — **Vannaus:** Harmonium-iskola K 1.80. — **Preládium-album** (100 darabban) K 1.30. — **Merek:** 900 chorál köztétel K 3.00. — **Kothe:** Orgonakönyv K 4.—. — **Magyar dal album** 200 dal zong. K 2.40. — **Induló album** (45 drb zong.) K 1.80. — **Csárdás-album** (zong.) K 1.80. Bármely egyéb zenemű megrendelhető: **Brichta E.** zeneműkereskedése **Török-bálint** (Pestmegye). 619 1—1

Karácsonyi énekek

orgonára és több énekszólamra hangjegyezve, csinos kötésű szöveggel együtt 3 korona. Van benne teljes éjféli mise-ének, minden rész más-más dallam és sok szép egyéb eredeti énekszerzemény, továbbá pásztornóta-interludium.

A ka h. egyház énekgyöngyei című kiadványom csinos kötésű szöveggel együtt szinten 3 korona. E kiadvány a karácsonyi énekekkel együtt rendelve, összesen csak 5 korona.

Adventi offertorium énekhangokra és orgonára 60 fillér.

Temetőkönyvem minden alkalomra búcsuzatókkal, gyász-mise-énekekkel, imákkal, orgonára és több szólamra hangjegyezve, csinos kötésben, új kiadásban 3 kor. 20 fill. E könyv az egész országban sok ezer példányban közkezen forog.

A pénz előleges beutalása esetén mindent portamentesen küldök és ingyen preludiumokat mellékelek.

Vasvár, Vas megye.

Barabás István.

621 1-1

Kontor Elek legújabb műve.

„Hazafias Máriadalok“

új, második füzet. (515)

10 új magyar-stilusú, nagyhatású dalt tartalmaz Szepessy László gyönyörű költeményeire.

A tiszta haszon teljesen az esztergomi tanítóarházáé lesz. — Megrendelhető 2 koronaért (a pénz előzetes beküldése mellett bementve) a szerző kollégánk címen: **Kontor Elek** Budapest, VII. ker., Thököly-út 42., II. 16. Bolti ára 1 koronával drágább.

Orgona-harmoniumokat

mindkét rendszer szerint legolcsóbban szállít

PAJKR REZSO ÉS TSA

Budapest, X., Delej-utca 11/B (Tisztviselőtelep.)

Pedális harmoniumok mindkét rendszer szerint és minden nagyságban pontos orgona-méretű templomok, szemináriumok részére és mint gyakorló orgonák. Bérmentes szállítás az utolsó vasuti állomásig. Tantereknek s lekeszeknek különös szíveskedéssel. Árjegyzék ingyen és bementve. Részletfizetés engedélyezve. 796

Elismert csak elsőrangú műremek a valódi ZIMMERMANN-féle

HARMONIUMOK

házi, iskolai és templomi célokra.

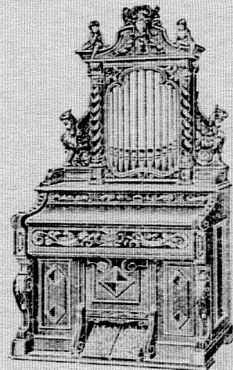
Tanároknak részletfizetésére megegyezés szerint.

Nagyon ajánlatos különlegesség: Zimmermann-féle **iskolaharmoniumok** 150, 170, 190 és 220 kor.

Zimmermann-cég képviselője Ausztria-Magyarország részére:

Hörl Nándor Pozsony, Ventur-u. 8.

A Zimmermann-féle harmoniumok művészesen vannak hangolva, s mindenütt fel-tűnő keltetnek elragadóan szép összhang-
:: jukkal ::
Képes árjegyzék ingyen.

:: Ujdonság ::
Piano „Continental“

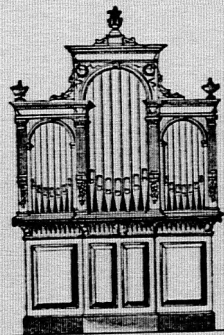
Nagyon elegáns elsőrangú piano K 5 60.

☛ Csak a fenti cégnél kapható ☛
Prospektus ingyen. 456

CSEH ISTVÁN

orgona- és harmo-
nium építőmester

Egerben.

Ajánlkozom mindenemű templomi orgona-és harmonium-készítésére a legújabb légnymatú, (pneumatikus) cső-rendszer szerint, igen jutányos árak mellett.

Régi orgonaátalakításokat, javításokat, tisztításokat és hangolásokat olcsón vállalok el jótállás mellett.

Karácsonyi pásztorjátékok.

Főadásuk által a legalkalmasabbak arra, hogy úgy az intézetek és iskolák, valamint otthon a család körében a szent estét a leglelkemelőbbé avassák. Éppen azért, hogy azok jókor betanulhatók legyenek, előhívjuk a főtisztelendő pap-ság és tanítóság becses figyelmét a Szent-István-Társulat alatti kiadványaira.

Karácsonyi pásztorjátékok.

A betlehemi nyájörök. Karácsonyi pásztorjáték. Írta Maszlaghy Ferenc. (Hűség öröme II. kötet. Ára 2,40 K.

A bűnbánó fiú. Karácsonyi pásztorjáték két színben. Írta Herczegh Péter. (Népirat 214. sz.) Ára 10 fillér.

A bűn büntetése. Karácsonyi játék, három felvonásban. Írta Oppitz Sándor. (Népirat 123. sz.) Ára 8 fillér.

A megkerült gyermek. Karácsonyi pásztorjáték öt részben. Írta és zenéjét szerlette Szabó János. (Népirat 219. sz.) Ára 24 fillér.

A megtalált bárány. Karácsonyi pásztorjáték. (Hűség Öröme V. kötet.) Ára 1 korona 60 fillér.

Ami fölntart minket. Karácsonyi életrajz az iparosvilágról. Három felvonásban. Kiválóan legényegyesületek használatára. Írta Erdősi K. Füzve 50 fillér.

Angyalszivek karácsonya ≡ Karácsonyi kép. Írta Erdősi Karoly. (Népirat 200. sz.) Ára 12 fillér.

A pogány megtérése. Karácsonyi játék három felvonásban. Írta Oppitz Sándor. (Népirat 124. sz.) Ára 6 fillér.

Aprószentek. Karácsonyi pásztorjáték. (Népirat 192. szám.) Ára 12 fillér.

Békesség az embernek. Karácsonyi játék. Írta Oppitz Sándor. (Népirat 139. sz.) Ára 6 fillér.

A kis Jézus ajándéka. Karácsonyi színmű három képben. Írta Lábay Gyula. (Népirat 231. sz.) Ára 12 fillér.

Betlehem. Karácsonyi pásztorjáték négy részben. Írta Bartha István. (Népirat 179. sz.) Ára 12 fillér.

Betlehem. Pásztorjáték 3 felvonásban. Karácsonyi ünnepére. Írta Bartalos Gyula. II. kiadás. Ára 50 fillér.

Betlehemi bakter. Karácsonyi pásztorjáték négy részben. (Népirat 187. sz.) Ára 24 fillér.

Betlehemi asszonyok. Karácsonyi pásztorjáték. (Népirat 190. sz.) Ára 8 fillér.

Egy karácsonyév. Dramolett. Írta Horváth Lipót. (Hűség könyvében.) Ára 2 korona.

Három királyok. Karácsonyi pásztorjáték. (Népirat 191. szám.) Ára 10 fillér.

Itt a Miklós. Pásztorjáték. (Népirat 189. szám.) Ára 8 fillér.

Jézus születése. Karácsonyi pásztorjáték. Írta Mohl Adolf. Második kiadás. (Népirat 86.) Ára 10 fillér.

Karácsony. Színjáték három felvonásban. Írta Bartha István. Második kiadás. (Népirat 101. sz.) Ára 10 fillér.

Karácsonyest. Karácsonyi játék. (Népirat 188. sz.) Ára 8 fillér.

Karácsonyi színjátékok. Kiválóan katólikus legényegyesületek használatára. Írta Erdősi Karoly. Füzve 80 fillér.

Két karácsonyest. Színmű. Írta Maszlaghy Ferenc. (Hűség öröme III. kötet.) Ára 1 korona 60 fillér.

Pásztorjátékok. Ára télvászónkötésben 1 korona 40 fillér.

Pásztorjáték. Írta Domonkos István. (Népirat 215. sz.) Ára 20 fillér.

☛ Népiratka megrendelésénél elég a folyó szám kiírása. ☛

===== A fentiek kaphatók =====

a SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

könyvkereskedésében: Budapest IV., Kecskeméti-utca 2. sz.